

**DREPTUL LA INFORMAȚIE –
ELEMENT PRINCIPAL AL LIBERTĂȚII
DE EXPRIMARE. STANDARDE
EUROPENE ȘI ROMÂNEȘTI**

Prof. univ. dr. Ovidiu PREDESCU
Universitatea “George Barițiu”, Brașov

Rezumat: *Autorul analizează dreptul la informație în lumina Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a dreptului român.*

După ce menționează că acest drept constituie unul dintre cele două elemente principale ale dreptului la libertatea de exprimare, alături de dreptul la libertatea de opinie, autorul arată, pe de o parte, că libertatea de informare presupune responsabilitate iar, pe de altă parte, că aceasta trebuie respectată atât de autoritățile publice, cât și de către orice persoană fizică sau juridică.

Cuvinte cheie: *dreptul la informație, libertatea de exprimare, libertatea de opinie, Curtea Europeană a Drepturilor Omului.*

Potrivit art. 10 parag. 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (în continuare Convenția europeană), dreptul la libertatea de exprimare a persoanei conține două elemente principale, și anume: *libertatea de opinie și libertatea de informare.*

Dreptul la informație este un drept fundamental nou pentru legislația română, fiind receptat de Constituția României [art. 31] (în continuare Constituția) din instrumentele juridice internaționale, printre care se numără și Convenția europeană. Aceasta din urmă, atunci când se referă la libertatea de informare, utilizează noțiuni, cum ar fi “primire” ori “comunicare”. Este vorba, desigur, atât de libertatea de a primi informații în mod liber și din diverse surse, cât și de a difuza informații, fără nicio ingerință din partea autorităților publice.

Însă, această libertate presupune

**THE RIGHT TO INFORMATION - MAIN
ELEMENT OF FREEDOM OF
EXPRESSION. EUROPEAN AND
ROMANIAN STANDARDS**

Prof. PhD Ovidiu PREDESCU
University “George Barițiu”, Brașov

Abstract: *The author analyses the right to information in the light of the European Convention for defence of the human rights and the main liberties, of the jurisprudence of the European Court of Human Rights and Romanian right.*

After stating that this right is one of the two main elements of the right to expression freedom, next to the right of opinion freedom, the author shows, on one side, that the freedom to information supposes responsibility and, on the other side, this should be respected by public authorities, as well as by any natural or juridical person.

Key words: *the right to information, expression freedom, opinion freedom, European Court of Human Rights.*

According to art. 10 paragraph 1 from the European Convention for defending the human rights and main liberties (as follows, the European Convention), the right to freedom expression of the person contains two main elements, namely: *freedom to opinion and freedom to information.*

The right to information is a new, fundamental right for Romanian legislation, being received by Romania’s Constitution [art.31] (as follows Constitution) from international juridical instruments, among which it is also considered the European Convention. The latter one, when it refers to the freedom of information, uses notions, like “acceptance” or “communication”. It is about the freedom to receive information in a free manner and from different sources, as well as to spread information, without any interference from the public authorities.

But, this freedom supposes responsibility, as in the social life there is no freedom beyond any limits. These limits refer to defending some

responsabilitate, deoarece în viața socială nu poate exista libertate dincolo de orice limite. Aceste limite se referă la apărarea unor valori sociale și a drepturilor și reputației aparținând altor persoane. Dacă aceste limite sunt depășite, acest lucru poate atrage răspunderea civilă, administrativă sau chiar penală a celor vinovați de comiterea unor fapte ce se circumscriu într-o asemenea sferă.

Totuși, principiul libertății de informare rămâne însă în toată substanța sa și se impune ca atare atât autorităților publice, cât și oricăror alte persoane fizice sau juridice¹.

Mai mult, este nevoie ca înseși autoritățile statale să vegheze la asigurarea respectării dreptului la opinie și la informare, ceea ce înseamnă că statul, pe de o parte, nu trebuie să stânjenească în niciun fel exercițiul liber al acestor drepturi (obligație negativă), iar, pe de altă parte, el trebuie să asigure exercițiul lor în scopul înfăptuirii pluralismului de opinii și de idei (obligație pozitivă).

În literatura juridică de specialitate s-a arătat că, în acest mod concepută, "libertatea de exprimare este garanția unei informări obiective și a pluralității (...) oricare i-ar fi forma, suportul sau finalitatea. Ea se aplică nu numai la mass-media, ci și tuturor creatorilor din domeniile științific, literar sau artistic"².

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare C.E.D.O.) a decis că art. 10 din Convenția europeană privește nu numai conținutul informațiilor, dar și mijloacele prin care acestea sunt transmise sau captate, deoarece orice restricție adusă acestora atinge însuși dreptul de a primi și de a comunica informații.³

De asemenea, Curtea de la Strasbourg s-a pronunțat în mod constant referitor la importanța libertății de comunicare într-o societate democratică. Aceasta presupune dreptul de a primi, de a recepționa toate informațiile transmise prin mass-media, mai ales cele de interes general.

Astfel, în cauza *Herczegfalvy contra Austriei*⁴, petiționarul a reclamat că în intervalul mai 1972-mai 1977 a executat mai multe pedepse pentru loviri și răniri provocate soției și

social values and the rights and reputation belonging to some other persons. In case these limits are exceeded, this thing can withdraw civil, administrative and even penal responsibility of the ones that are guilty for committing some actions that are included in such a sphere.

Still, the principle of freedom to information remains in its entire substance and it is imposed as such to public authorities, as well as to any other natural or juridical persons⁹.

Moreover, it is necessary that political authorities watch over ensuring the modality of respecting the right to opinion and information, which means that the state, on one side, should not disturb, in any way, the free exercise of these rights (negative liability) and on the other side, it should ensure their exercise in the purpose of realising the pluralism of opinions and ideas (positive liability).

In the specialty juridical literature it was shown that, this way perceived, "the expressing freedom is the border of any objective information and of plurality (...) not matter its form, support or finality. It is applied not only to mass-media, but also to all creators from the scientific, literary and artistically field."¹⁰

The European Court of Human Rights (named as follows E.C.H.R.) decided that art. 10 from the European Convention regards not only the content of the information, but also the modalities through which these are transmitted and received, as any restriction brought to these gets the right to receive and to communicate information.¹¹

Also, the Strasbourg Court judged in a constant manner on the importance of the communication freedom in a democratic society. This supposes the right to receive, to accept information transmitted through mass-media, especially the ones in general interest.

So, in the cause *Herczegfalvy against Austria*¹², the petitioner claimed that in the period May 1972 - May 1977 executed several punishments for beating and injuries provoked to his wife and to the customers from his shop of repairing TV sets, as well as to agents of public order.

Through a judicial decision, the petitioner

clienților atelierului său de reparat televizoare, ca și agenților de ordine publică.

Printr-o hotărâre judecătorească, reclamantul a fost declarat parțial incapabil și pus sub ocrotirea unui consiliu judiciar.

Cu toate acestea, el a continuat să se manifeste violent și să aplice lovituri gardienilor și să profereze amenințări la adresa magistraților.

După terminarea executării pedepsei, instanța, luând avizul mai multor specialiști psihiatri, a dispus ca petiționarul să rămână mai departe încarcerat, acesta fiind internat într-un spital pentru infractori alienați. Instanța a motivat luarea acestei măsuri pe baza diagnosticului de paranoia stabilit de specialiști și din necesitatea de a se preveni comiterea unor noi infracțiuni de către acesta, care era irresponsabil de faptele sale agresive.

Tribunalul a confirmat măsurile mai sus indicate, iar recursul petiționarului a fost respins. Mai mult, controalele medicale de specialitate ulterioare au relevat necesitatea menținerii petiționarului în spitalul de alienați.

Examinând motivele expuse de reclamant în cererea sa, C.E.D.O. a constatat că ele sunt întemeiate numai în parte, și anume că există o violare a prevederilor art. 10 din Convenția europeană, în sensul că, în perioada de deținere, reclamantul a fost lipsit de dreptul la informație, fiind privat de posibilitatea lecturii, a citirii ziarelor, precum și a urmăririi emisiunilor de radio și de televiziune (chiar dacă în raport de art. 5 din legea austriacă asupra spitalelor aceste măsuri erau justificate și pentru rațiuni terapeutice, instanța de contencios european a apreciat că ele au fost excesive).

În această materie, în dreptul român, Legea sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002⁵ nu prevede posibilitatea unui regim de izolare, de natura celui impus reclamantului judecat de C.E.D.O., în cazul bolnavilor psihici cu tulburări grave.

Cu referire la drepturile persoanelor cu tulburări psihice, în art. 35 alin. 4 din lege se prevede că acestea au dreptul să exercite toate drepturile civile, politice, economice, sociale și

was declared as being partially incapable and positioned under the defence of a judicial council.

Even so, he continued to act in a violent manner and beat guards and to belch threats at the address of the magistrates.

After ending the execution of the punishment, the instance, taking the notification of several psychiatrists, disposed that the petitioner remains further incarcerated, this being recovered in a hospital for disordered law breakers. The court motivated taking this decision based on the paranoia diagnosis that was established by specialists and from the necessity to be prevented committing some new aggressions by this, who was irresponsible of his aggressive actions.

The court reaffirmed that the above-mentioned measures and the recourse of the petitioner was rejected. Moreover, the ulterior specialty medical verifications presented the necessity of maintaining the petitioner in a hospital for disordered persons.

Examining the reasons exposed by the plaintiff in his request, E.C.H.R. observed that these have only a partial base and namely that there is a breach of provisions of art. 10 from the European Convention, in the sense that, during detention period, the plaintiff was prevented from the right to information, being deprived of the right to information, being deprived of the possibility of reading, reading newspapers, as well as of attending radio and television emissions (even if in rapport with art. 5 from the Austrian law on hospitals, these measures were justified also for therapeutic aspects, the court of European contentious stated that these have been excessive).

In this respect, in the Romanian law, the Law of mental health and protection of persons with psychical disorders, no. 487/2002¹³ does not predict the possibility of an isolation regime, being like the one imposed to the plaintiff judged by E.C.H.R., in case of psychical ill persons with grave disorders.

Regarding the rights of the persons with psychical disorders, in art. 35, par. 4 from the law it is mentioned that they have the right to develop all civil, political, economic, social and cultural rights, which are recognised in the Universal Declaration of human rights, as well as in other

culturale recunoscute în Declarația universală a drepturilor omului, precum și în alte convenții (deci și în Convenția europeană) și tratate internaționale la care România a aderat sau este parte, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

În art. 36 alin.1 lit. c din același act normativ se prevede pentru persoanele cu tulburări psihice, printre alte drepturi și libertăți, și libertatea de acces la ziare, la radio și la televiziune.

Totodată, în art. 59 alin. 1 lit. c se arată că printre drepturile pacientului cu tulburări psihice internat nevoluntar (chiar și cel cu tulburări psihice grave) care nu pot fi limitate, se numără și accesul la presă sau la publicații.

Așadar, în cadrul tratamentului, o importanță hotărâtoare o are punerea la dispoziția bolnavului a posibilităților de comunicare și de informare pe care le are unitatea sanitară, sprijinirea contactului acestuia cu persoanele din afară, în măsura în care aceasta se dovedește utilă tratamentului.

În cauza Sunday Times contra Marii Britanii, C.E.D.O. a decis că este necesar a se admite discutarea într-un ziar a unei cauze de pe rolul instanțelor judecătorești (cum ar fi o procedură judiciară în curs între petiționari, victime ale unui medicament dăunător, și firma producătoare), atunci când aceasta privește un interes general, în speță fiind vorba despre sănătatea publică⁶.

Este de notorietate faptul că informațiile se transmit cel mai adesea prin presă. Prin urmare, în jurisprudența Curții de la Strasbourg – cu referire la presă – s-a relevat că garanțiile acordate acesteia au o importanță cu totul deosebită, că la funcția sa care constă în a difuza se adaugă dreptul pentru public de a primi informații și că presa este “câinele de pază” al unei societăți democratice, ea având tocmai rolul de a informa, de a controla și de a relata despre toate domeniile de interes public, de la cele referitoare la responsabilități politice, la funcționarea instituțiilor și serviciilor publice, până la aprecierea oportunității de a beneficia de “servicii veterinare de noapte”.

În art. 31 alin. 1 din Constituție se precizează că: “Dreptul persoanei de a avea

convenții (so, also in the European Convention) and international treaties to which Romania adhered or is a part of, except the cases foreseen by the law.

In art. 36 par.1 letter c from the same normative document, for persons with mental disorders is provided, among other rights and liberties, also the freedom to access at newspapers, radio and television.

Still, in art. 59 par. 1 letter c it is shown that among the rights of the patient with mental disorders that is recovered in an involuntary manner (even the one with grave mental disorders) which cannot be limited, can be found the access to press or other publications.

So, as part of the treatments, a decisive importance is the one of putting at the disposal of the ill person, the possibility of communicate and informing that the sanitary unit has, supporting his contact with outside persons, to the extent in which this proved useful to the treatment.

In the cause Sunday Times against Great Britain, E.C.H.R. decided that it is necessary to admit discussing in a newspaper a cause from those pending on the trial instances (like a judicial procedure that is in process between petitioners, victims of a damaging medication, and the producing company), when it concerns a general interest, precisely being about public health¹⁴.

It is of notoriety the fact that information is transmitted most often by press. As a result, in the jurisprudence of the Court from Strasbourg – regarding press – it was mentioned that the guarantees granted to him have a special importance, that at its function made by the diffusion it is also added the right for the public to receive information and that press is the “guarding dog” of a democratic society, it having the role of informing, controlling and narrating on all fields of public interest, from the ones regarding political responsibilities, to functioning of public institutions and services, up to appreciating the opportunities to take advantage of “night veterinary services”.

In art. 31 par. 1 from the Constitution, it is mentioned that: “The right of a person to have access to any information of public interest cannot be enclosed”.

acces la orice informație de interes public nu poate fi îngăduit".

Dreptul la informație cuprinde: dreptul persoanei de a fi informată la timp și corect despre măsurile luate de autoritățile publice; accesul liber la sursele de informare politică, științifică și tehnică, socială, culturală, sportivă etc.; posibilitatea de a recepționa personal și în mod normal emisiunile de radio și televiziune; obligația autorităților publice de a crea condițiile juridice pentru difuzarea liberă și amplă a informației de orice natură⁷.

În art. 31 alin. 4 al Constituției se prevede că mijloacele de informare în masă sunt publice și private; ele sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

De asemenea, trebuie menționat dreptul la antenă, faptul că serviciile publice de radio și de televiziune sunt autonome și că acestea trebuie să asigure principalelor grupuri sociale și politice exercitarea dreptului la antenă (art. 31 alin. 5 din Constituție).

Acest drept este garantat de caracterul autonom al serviciilor publice de radio și de televiziune.

În același timp, în art. 41 alin. 1 și 2 din Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal⁸ se prevede că dreptul persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate de a avea acces la informațiile de interes public nu poate fi îngăduit, acesta realizându-se în condițiile legii. Administrația Națională a Penitenciarelor are obligația de a lua toate măsurile necesare pentru asigurarea respectării acestui drept (art. 41 alin. 3 din Legea nr. 275/2006).

Dreptul la informație al condamnaților se realizează și prin publicații, emisiuni radiofonice și televizate sau prin orice alte mijloace autorizate de administrația penitenciarului (art. 41 alin. 4 din Legea nr. 275/2006).

Acest drept este asigurat, potrivit legii, în mod corespunzător, și celor reținuți sau arestați preventiv.

The right to information contains: the right of the person to be informed in time and correctly on measures taken by public authorities; free access to sources of political, scientific and technical, social, cultural, sportive, information, etc; the possibility to reception personally and in a normal manner radio and television shows; the liability of public authorities to create juridical conditions for free and ample diffusion of any kind of information¹⁵.

In art. 31 par. 4 of the Constitution it is mentioned that the means of mass information are public and private; these are obliged to ensure correct information of public opinion.

Also, it must be mentioned the right to antenna, the fact that public services of radio and television are autonomous and that these must ensure to the main social and political groups the exercitation of the right to antenna (art. 31 par. 5 from the Constitution).

This right is granted by the autonomous character of the public services of radio and television.

In the same time, in art. 41 par. 1 and 2 from Law no. 275/2006 regarding the execution of punishments and measures disposed by judicial organs during the penal suit¹⁶ it is mentioned that the right of the persons from the execution of the punishments privative of freedom, to have access to information of public interest cannot be enclosed, this begin realised in the conditions of the law. The National Administration of Penitentiaries has the liability to take all measures necessary to ensure the observance of this right (art. 41 par. 3 from Law no. 275/2006).

The convicts' right of information it is realized also by this publication, radio and televised emissions or though any other means authorised by the administration of the penitentiary (art. 41 par. 4 from Law no. 275/2006).

This right is ensured, according to law, in a correspondent manner, also to the ones preventive retained or arrested.

Bibliografie

C. Bîrsan, *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Drepturi și libertăți*, vol. I, Editura C.H. Beck, București, 2005

G. Cohen-Jonathan, *La problématique de l'adhésion des Communautés européennes à la Convention européenne des droits de l'homme, Etudes de droit des Communautés européennes. Mélanges offerts à P.H. Teitgen*, Ed. Pedone, Paris, 1984

G. Antoniu ș.a., *Reforma legislației penale*, Editura Academiei Române, București, 2003

M. Constantinescu ș.a., *Constituția României comentată și adnotată*, Regia autonomă “Monitorul Oficial”, București, 1992

Bibliography

C. Bîrsan, *European Convention of human rights. Commentary on articles. Rights and liberties*, vol. I, C.H. Beck Publishing House, Bucharest, 2005

G. Cohen-Jonathan, *La problématique de l'adhésion des Communautés européennes à la Convention européenne des droits de l'homme, Etudes de droit des Communautés européennes. Mélanges offerts à P.H. Teitgen*, Ed. Pedone, Paris, 1984

G. Antoniu ș.a., *Reform of penal legislation*, Romanian Academy Publishing House, Bucharest, 2003

M. Constantinescu so on, *Romania's constitution commented and noted*, Autonomous Regia “Official Gazette”, Bucharest, 1992

¹ A se vedea C. Bîrsan, *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Drepturi și libertăți*, vol. I, Editura C.H. Beck, București, 2005, p. 741.

² G. Cohen-Jonathan, *La problématique de l'adhésion des Communautés européennes à la Convention européenne des droits de l'homme, Etudes de droit des Communautés européennes. Mélanges offerts à P.H. Teitgen*, Ed. Pedone, Paris, 1984, p. 370.

³ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 22 mai 1990, în cauza Autronic *contra* Elveției, parag. 47, 50 și 63. Menționăm că toate hotărârile și deciziile la care facem referire în această lucrare sunt accesibile pe site-ul C.E.D.O., www.echr.coe.int.

⁴ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 24 septembrie 1992, în cauza Herczegfalvy *contra* Austriei, parag. 9-13, 19-23, 93-94.

⁵ M. Of. nr. 589 din 8 august 2002, completată prin Legea nr. 600/2004 (M.Of. nr. 1228 din 21 decembrie 2004).

⁶ A se vedea C.E.D.O., hotărârea din 26 aprilie 1979, în cauza Sunday Times *contra* Marii Britanii, parag. 66-68. În acest sens a se vedea și: C. Bîrsan, *op. cit.*, p. 743; G. Antoniu ș.a., *Reforma legislației penale*, Editura Academiei Române, București, 2003, p. 314.

⁷ A se vedea M. Constantinescu ș.a., *Constituția României comentată și adnotată*, Regia autonomă “Monitorul Oficial”, București, 1992, p. 81.

⁸ M.Of. nr. 627 din 20 iulie 2006.

⁹ To be seen C. Bîrsan, *European Convention of human rights. Commentary on articles. Rights and liberties*, vol. I, C.H. Beck Publishing House, Bucharest, 2005, p. 741.

¹⁰ G. Cohen-Jonathan, *La problématique de l'adhésion des Communautés européennes à la Convention européenne des droits de l'homme, Etudes de droit des Communautés européennes. Mélanges offerts à P.H. Teitgen*, Ed. Pedone, Paris, 1984, p. 370.

¹¹ To be seen E.C.H.R., decision from 22nd May 1990, in the trial Autronic *against* Switzerland, paragraph 47, 50 și 63. We mention that all decisions and resolutions mentioned in this paper are accessible on E.C.H.R. site, www.echr.coe.int.

¹² To be seen E.C.H.R., decision from 24 September 1992, in the trial Herczegfalvy *against* Austria, paragraph 9-13, 19-23, 93-94.

¹³ Official Gazette no. 589 from 8 August 2002, completed by Law no. 600/2004 (M.Of. no. 1228 from 21 December 2004).

¹⁴ To be seen E.C.H.R. decision from 26 April 1979, in the case Sunday Times *against* Great Britain, paragraph. 66-68. In this respect, to be seen also: C. Bîrsan, *op. cit.*, p. 743; G. Antoniu ș.a., *Reform of penal legislation*, Romanian Academy Publishing House, Bucharest, 2003, p. 314.

¹⁵ To be seen M. Constantinescu so on, *Romania's constitution commented and noted*, Autonomous Regia “Official Gazette”, Bucharest, 1992, p. 81.

¹⁶ M.Of. no. 627 from 20 July 2006.